

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:1008

av Patrik Engström m.fl. (S)

Basindustrins och industrins framtid och utveckling

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga möjligheterna att kartlägga industrins villkor ur ett globalt och långsiktigt perspektiv och att överväga möjligheterna att ta fram branschprogram för basindustrins olika grenar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige behöver en långsiktig strategi för basindustrins och industrins vidareutveckling, en strategi där industrin, högskolor, universitet och andra forskningsinriktade verksamheter, arbetstagarorganisationer och staten gemensamt arbetar fram branschprogram för en utvecklad innovationsförmåga, ökad konkurrenskraft och framtidens arbetstillfällen inom industrin.

När de svenska företagen från basindustrin och industrin möter en allt hårdare konkurrens handlar det om att kunna leverera de bästa produkterna på den globala marknaden. Företagen måste leverera i tid och till det pris som kunderna förväntar sig. Det låter självklart men det krävs enormt skickliga företagsledare, exportsäljare, produktionsutvecklare, produktionstekniker, yrkesarbetare och alla som ingår i produktionskedjan för att företagen ska vara framgångsrika. Svenska industriföretag är bra på det här. Sverige har lyckats utveckla världsledande företag inom en rad olika branscher – från ABB i Ludvika som är världens största tillverkare av transformatorer till Outokumpu i Avesta som tillverkar rostfritt specialstål i världsklass. Den svenska industrin har en stolt historia som idag räknas bland de bästa när det gäller effektivitet, innovationsförmåga, kundanpassning och hållbarhet.

Det är tyvärr lätt att glömma bort basindustrins betydelse när det talas om morgondagens arbetsmarknad och ekonomi. Exporten av industriprodukter och tjänster har en direkt betydelse för våra ekonomiska och sociala förutsättningar. De varor och tjänster som exporteras motsvarar i dag hälften av bruttonationalprodukten (BNP) och har stadigt ökat i betydelse. Mer än två tredjedelar av exporten utgörs av varuexport, till stor del vidareförädling av inhemska råvaror och varor som har tillverkats inom svensk industri. Av den svenska varuexporten går drygt 70 procent till den europeiska marknaden.

Basindustrin och industrin är viktiga även för utvecklingen inom andra sektorer i samhället, inte minst tjänstesektorn. Förutom de närmare 600 000 personer som är direkt anställda i basindustrin och industrin sysselsätts indirekt hundratusentals fler. Lägger man till de industrinära tjänsterna är närmare en miljon människor sysselsatta. I hela åtta av Dalarnas femton kommuner är industrissysselsättningen större än i riket i genomsnitt. 22 000 anställda är idag sysselsatta på olika industrier runtom i länet. Industrin har under åren haft både med- och motgångar. För att minska risken för framtida nedgångar är det viktigt att företag ges förutsättningar att göra nödvändiga investeringar för framtiden. Många företag upplever dock att det är svårigheter med att få lån till investeringar de behöver göra. Detta är inte bra för utvecklingen långsiktigt, varken ur aspekten för de individuella företagens möjlighet att klara tuff internationell konkurrens eller när det handlar om att minska en alltför hög arbetslöshet i Sverige.

Basindustrins och industrins framtida villkor är avgörande för hur Sverige kan konkurrera på den globala marknaden. Vad gäller elanvändningen slukar basindustri väsentligt mer energi än andra industrier och är därmed en av basindustrins allra viktigaste förutsättningar för att det finns tillgång till elenergi i tillräcklig mängd och till ett pris som är konkurrenskraftigt mot resten av världen. Basindustrin är i behov av en långsiktig energipolitik som ger färdriktning samt klara och hållbara spelregler för framtiden.

Forskning och utveckling är ett område som fortsättningsvis behöver prioriteras. I jämförelse med andra länder satsar Sverige mycket på FoU då utgifterna relateras till bruttonationalprodukten (BNP) och befolkningsmängd. FoU-utgifterna, som uppgick till 125 miljarder under 2013, motsvarade 3,30 procent av Sveriges BNP. Större delen av det forskningsarbete som utförs sker inom industrin. Utan vår inhemska industri skulle vi förlora avancerade arbetstillfällen inom forskning och utveckling. Här behöver vi säkra och stärka samverkan mellan industriforskningsinstitut och regionala industrier

samt utveckla spetskompetensen inom områden från ekologi och miljövård till materialteknik.

En avgörande fråga är tillgången till en god infrastruktur. För att behålla och utveckla vår industri är det avgörande att vi har ett fungerande väg- och järnvägsnät som motsvarar industrins behov samt ett utvecklat flyg. Det ska gå snabbt och vara billigt att växla transportsätt. Transportsystemen måste vara effektiva och flaskhalsar på vägar och järnvägar måste elimineras. I exempelvis södra Dalarna (ABB) och i nordvästra Dalarna (Fiskarheden) så är det begränsningar i infrastrukturen som är orsaken till att exporten inte är lika hög som den annars skulle kunna vara. Det finns även andra exempel i Dalarna och i andra delar av Sverige.

För att möta framtidens arbetsmarknad inom basindustrin och industrin behöver vi en kvalificerad arbetskraft. Utbildningsinsatserna måste utformas så att studenternas kunskap och kompetens motsvarar kraven från den allt mer tekniska basindustrin och industrin. Ett av problemen är att många ungdomar saknar kunskap om vad industrijobben innebär och att gymnasieskolans yrkesutbildningar har få sökande efter gymnasiereformen 2011.

Vi har här beskrivit några områden som är viktiga att sätta i fokus för basindustrins och industrins framtid och utveckling. För att industrin i Sverige ska kunna konkurrera på lika villkor på den globala marknaden behöver regeringen överväga möjligheterna att kartlägga förutsättningarna i ett långsiktigt perspektiv. Vidare behöver regeringen överväga möjligheterna att verka för att branschprogram arbetas fram för områdena stål, trä, papper och gruvindustrin. Det är viktigt för Dalarna, men även för hela Sverige.

Patrik Engström (S)

Hans Unander (S)

Maria Strömkvist (S)

Roza Güclü Hedin (S)